

Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Hastane Uygulamalarından Beklentileri ve Karşılaştıkları Sorunlar

Mehmet Fatih Aydın¹, Mustafa Şamil Argun²

¹Bitlis Eren Üniversitesi, Bitlis Sağlık Yüksekokulu, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Bitlis, Türkiye

²Fırat Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Elazığ, Türkiye

Bu çalışma, 1-3 Nisan 2010 tarihlerinde Fethiye'de düzenlenen 9. Uluslararası Katılımlı-Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresinde Poster Bildiri olarak sunulmuştur.

ÖZET

Amaç: Bu çalışma Bitlis Eren Üniversitesi Hemşirelik öğrencilerinin hastane uygulamalarından beklentilerinin belirlenmesi ve uygulama esnasında karşılaştıkları sorunların tespit edilmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Veriler, Ocak 2010 tarihinde Bitlis Devlet Hastanesinde uygulama yapan öğrencilere; eğitim, ihtiyaçlarının karşılanması, hasta bakımı ve tedaviye katılımları, okul yönetimi, hocalar ve sağlık çalışanlarının öğrencilere yaklaşımları konularında düşüncelerini ve görüşlerini belirtmeye yardımcı olabilecek 16 soruluk bir anket formu ile toplandı. Ankete katılan 141 öğrencinin yaş ortalaması ve sorulara verilen cevaplar sınıf bazında ve toplamda % olarak hesap edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21,31 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin % 75,18'i uygulamalarda keyifle ve huzurla çalışmadıklarını, % 92,91'i teorik bilgilerini uygulama fırsatı bulamadıklarını, % 74,47'si aldıkları tüm uygulamalı derslerle ilgili kliniklere çıkma fırsatı bulamadıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin % 41,14'ü uygulama alanlarında hocaların bakım ve tedaviler konusunda model olmadıklarını, % 39'u stresiz, rahat ve kendini vererek bir uygulamayı ancak yalnızken yapabildiğini, % 65,25'i bakım ve tedavilerde ortaya çıkan eksiklik, aksaklık, yanlış tedavi ve bakım gibi durumlarda suçlandığını, % 36,88'i görev dışı sorumluluklar aldığını ifade etmiştir.

Sonuç: Öğrencilerin; hastanedeki fiziki yetersizlikler, hasta çeşitliliğinin azlığı, tüm derslerle ilgili uygulama kliniği imkânı bulamamaları, hemşirelerle olan ilişkilerdeki eksiklikler, öğretim elemanlarından yeterince yararlanamayıp onların model olmadıkları eksikliklerden dolayı hastane uygulamalarına isteyerek katılmadıkları belirlenmiştir. Konuyla ilgili ivedilikle klinik eğitim oryantasyon programları ve iyileştirme çalışmalarının yapılması gerekliliği önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: hemşire, öğrenci, uygulama, sorun

THE EXPECTATIONS OF HOSPITAL PRACTICES AND FACED PROBLEMS OF THE STUDENTS IN BITLIS EREN UNIVERSITY, HEALTH SCHOOL, DEPARTMENT OF NURSING

ABSTRACT

Purpose: This study intends to detect the expectations of Nursing students of Bitlis Eren University from hospital applications and also to determine the problems they face during these applications.

Materials and Methods: On January 2010 a questionnaire consisting of 16 questions was prepared for students that join applications at Bitlis State Hospital to enable them specify their thoughts and opinions on issues such as training, meeting the needs, patient care and treatment participations, school management, attitude of students instructors and healthcare workers towerel survey questions were applied to students. The mean age of 141 students participating to the questionnaire were calculated on the basis of class and percentage of the total.

Results: The average age of students that participated to the survey was calculated as 21,31. 75,18 % of students stated that they can not work with pleasure and in peace; 92,91 % of them complained about the fact that they can not use their theoretical knowledge; 74,47 % of them stated that they can not use all clinics regarding their practical courses. 41,14 % of students reported that the instructors were not role-models in the field of care and treatment, 39 % could work stress-free and comfortable only when they is alone; 65,25 % stated they were blamed of maltreatment, shortcomings, mistakes and misbehaviors, 36,88 % were charged with off the duty responsibilities.

Conclusion: It was detected that the students don't participate in hospital applications voluntarily because of physical deficiencies in the hospital, lack of patient diversity, lack of applications clinics for all courses, shortcomings in relations with nurses and lack of benefit from their instructors as role models. Clinical education orientation programme and the rehabilitation studies on the subject must be put into practice urgently.

Key words: nurse, student, practice, problem

Giriş

Türkiye’de hemşirelik eğitimi yaklaşık bir asır önce kısa süreli verilen kurslarla başlamış ve bu aşamadan itibaren devamlı bir yapılanma ve ilerleme neticesinde Lisans-Yüksek Lisans düzeyinde eğitim sonrası kazanılan bir meslek haline almıştır (1). Hemşirelik eğitiminde inovasyon odaklı çalışmaların/girişimlerin sıklığı gün geçtikçe artmakta, öğrenciye en iyi eğitimi sağlamaya yönelik arayışlar halen devam etmektedir (2, 3, 4). Bu bağlamda yapılan çalışmalarda öğrencilerin klinik uygulamaya yaklaşımları ve görüşlerini araştırmanın hemşirelik eğitiminde etkili öğretim stratejilerini geliştirmeye katkı sağlayacağı ifade edilmektedir (5).

Türkiye’de Sağlık Yüksekokulları ve Sağlık Bilimleri Fakültelerinde Hemşirelik Eğitiminde Uygulama Dersleri okulun bulunduğu il veya ilçede mevcut Devlet Hastaneleri ve/veya Sağlık Ocaklarında verilmektedir. Öğrenci 1. sınıftan itibaren mesleğini icra eden Hemşireleri çok yakından gözlemlene ve tanıma fırsatı bulmakta bunun sonucu olarak da öğrenciliğin ilk yılından itibaren uygulama yaptığı kurumda servis hemşireleri ve hocalarının gözetiminde hasta bakımı ve tedavisi konularında aktif olarak görev ve sorumluluklar alabilmektedir.

Hemşirelik öğrencisi okulda aldığı teorik bilgileri uygulama alanlarında pratik bilgiye dönüştürme çabası içerisinde okul ve hastane/sağlık ocağı arasında 4 yıllık uygulama ağırlıklı bir eğitim almaktadır.

Hemşirelik bölümünde eğitim gören öğrencilerin uygulama alanlarında yaşadıkları sorunları tespit etmeye yönelik yapılan çalışmalarda; öğretim elemanları tarafından uygulama performansının yeterli değerlendirilmemesi, öğrenci ile hastane çalışanları arasındaki iletişim sorunları, giyinme odası ve toplantı odasının olmaması veya yetersiz olması, beslenme ihtiyaçlarının tam olarak karşılanmaması, hata yapma korkusu ile hasta bakımı yapmaları, hasta ile yeterli iletişim kuramama, alışılmadık alanlarda çalışma gibi sorunlar tespit edilmiştir (6, 7, 8, 9).

Bu çalışma, Bitlis Eren Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik bölümünde öğretim gören öğrencilerin uygulama alanlarında karşılaştıkları sorunların ve uygulamadan beklentilerinin tespit edilmesi amacıyla yapıldı.

Materyal ve Metod

Çalışma Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik bölümünde öğretim gören 141 öğrenci üzerinde Ocak 2010 tarihinde tanımlayıcı olarak yürütülmüştür. Çalışmanın evrenini hemşirelik öğrencileri, örneklemini ise 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencisi 77 kız ve 64 erkek olmak üzere toplam 141 öğrenci oluşturmuştur. Çalışma için Rektörlük makamından yazılı izin istenmiş, gerekli izin alındıktan sonra hazırlanan anket formu 10 öğrenci üzerinde ön uygulamaya tabi tutulmuştur. Ön uygulama sırasında ortaya çıkarılan eksiklikler giderilerek son düzeltmelerin yapılmasıyla anket uygulamasına geçilmiştir. Anket uygulanmasını kabul eden öğrencilere sorular yüz yüze ve anket formlarının dağıtılması şeklinde yöneltilmiştir. Hazırlanan anket formunda öğrencinin sınıfı, cinsiyeti ve yaşı sorulmuştur. Anket formunda uygulamalarla ilgili olarak öğrencilere klinik deneyim sırasında ihtiyaçlarının karşılanması, hasta bakımı ve tedaviye katılma imkânı, öğretim elemanları ve sağlık çalışanlarının öğrencilere yaklaşımları, klinik uygulamalar sırasında öğrencilerin yaşadığı ruhsal sıkıntılar, klinik uygulamalar sırasında ortaya çıkan sorunlar karşısında okul yönetiminin tutumu konularında sorular bulunmaktadır. Anket formlarının değerlendirilmesi sonucu öğrencilerin yaş ortalaması tespit edilmiş ve sorulara verilen cevaplar sınıf bazında ve toplamda % olarak hesaplanmıştır (Tablo 2).

Bulgular

Çalışmaya Yüksekokulumuz Hemşirelik bölümünde okuyan 196 öğrenciden anket uygulanmasını kabul eden 141 (71.93%) öğrenci (77 kız, 64 erkek) katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21,31 olarak hesaplanmıştır (Tablo 1). Değerlendirilen 16 soru; klinik deneyim sırasında ihtiyaçlarının karşılanması, hasta bakımı ve tedaviye katılma imkânı, öğretim elemanları ve sağlık çalışanlarının öğrencilere yaklaşımları, klinik uygulamalar sırasında öğrencilerin yaşadığı ruhsal sıkıntılar, klinik uygulamalar sırasında ortaya çıkan sorunlar karşısında okul yönetiminin tutumu konularını işlemektedir. Sorulara verilen cevaplar; öğrencilerin hastane uygulamalarında keyifle ve huzurla çalışma imkânı bulamadıklarını (75.18 %), teorik derslerde aldıkları bilgileri çok iyi uygulama fırsatı bulamadıklarını (92.90 %), uygulama alanlarında hocaların bakım ve tedaviler konusunda model olmadıklarını veya yetersiz olduklarını (70.08 %), klinik uygulama sırasında görevleri dışında (evrak götürüp getirme, hastayı laboratuvar, röntgen gibi birimlere götürme) sıklıkla sorumluluklar aldıklarını (36.88 %), bakım ve tedavisini yaptıkları hastanın, teşhisi konulan hastalığı, test sonuçları ve merak ettikleri benzer bilgilere çok zor veya hiç ulaşamadıklarını (71.63 %) göstermiştir (Tablo 2).

Tablo 1. Yaş ve cinsiyet değerlendirilmesi

Sınıfı	Yaş Ortalaması	Kız Öğrenci Sayısı	Erkek Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı
1	20	17	28	45
2	20.85	17	22	39
3	22.77	12	14	26
4	22.58	31	0	31
Σ	21.31	77	64	141

Tablo 2. Anket sorularının analizi tablosu

SINIFI	CEVAP ORANI (%)														
	1	2	3	4	Σ	1	2	3	4	Σ					
SORULAR															
Mesleğinizle ilgili sizi en fazla tedirgin eden konu nedir?	57.77	51.28	57.69	74.20	59.57	17.77	5.13	15.38	6.45	10.64	24.44	43.59	26.92	19.35	29.08
Hastane uygulamaları sırasında keyifle ve huzurla çalışma imkânı buluyor musunuz?	53.33	12.82	15.38	6.45	24.82	46.66	87.18	84.61	93.55	75.18					
Çalıştığınız hastanelerde soyunma odası vb. imkânınız var mı?	62.22	74.35	50.00	35.48	57.45	4.44	5.12	3.84	0.00	3.55	33.33	20.53	46.16	64.52	39.00
Okul yönetimi sıkıntılarınıza çözüm buluyor mu?	0.00	0.00	3.84	3.22	1.42	35.55	33.33	34.61	45.16	36.88	64.44	66.67	61.55	51.61	61.70
Teorik derslerinizde aldığınız bilgileri ne derecede uygulama fırsatı buluyorsunuz?	20.00	0	3.84	0	7.09	62.22	69.23	76.92	64.51	67.37	17.77	30.77	19.24	35.48	25.53
Okulunuzda aldığınız tüm uygulamalı derslerle ilgili kliniklere çıkma şansınız oldu mu?	20.00	25.64	34.61	25.80	25.53	80.00	74.36	65.39	74.19	74.47					
Uygulama alanlarında hocalarınız bakım ve tedaviler konusunda size model oluyorlar mı?	26.66	23.07	42.30	16.12	26.24	31.11	30.76	38.46	29.03	31.91	42.22	46.15	19.23	54.83	41.85
Hasta bakım ve tedavileri konusunda bilgileriniz doğrultusunda hastaya müdahale etme imkânı bulabiliyor musunuz?	46.66	56.41	61.53	64.51	56.03	53.33	43.58	38.47	35.48	43.97					
Uygulamalarda karşılaştığınız hastalıklarla ilgili merak ettiğiniz konuları öncelikle kime soruyorsunuz?	6.66	5.12	0	16.12	7.09	84.44	64.10	61.53	19.35	60.28	0	7.69	11.53	9.67	6.38
Korkunuz, stresiniz, rahat ve kendinizi vererek bir uygulamayı en iyi kimin yanında yaparsınız?	20.00	12.82	0	3.22	10.64	26.66	25.64	23.07	0	19.86	24.44	38.46	26.92	29.03	29.79
Uygulama performansınız hocalarınız tarafından ne ölçüde gözlemleniyor?	11.11	0	0	6.45	4.96	37.77	17.94	30.77	16.12	26.24	20.00	33.33	46.15	19.35	28.37
Uygulamalarınızda en fazla kimden yardım alıyorsunuz?	75.55	51.28	65.38	16.12	53.90	6.66	12.82	3.84	6.45	7.80	17.77	35.90	30.78	77.41	38.30
Bakım ve tedavilerde ortaya çıkan eksiklik, aksaklık, yanlış tedavi ve bakım gibi durumlarda suçlandığınız oldu mu?	22.22	38.46	38.46	45.16	34.75	77.77	61.54	61.54	54.83	65.25					
Klinik uygulamaya sırasında göreviniz dışında (evrak götürüp getirme, hastayı laboratuvar, röntgen gibi birimlere götürme) sorumluluklar alıyor musunuz?	31.11	25.64	30.76	64.51	36.88	51.11	61.53	50.00	32.25	49.64	17.77	12.83	19.24	3.22	13.48
Hastanedeki matzemelerden (eldiven, maske, antibakteriyel jel, vb.) yeterince ve kolaylıkla faydalanabiliyor musunuz?	84.44	41.02	38.46	25.80	51.06	15.55	58.97	61.54	74.19	48.94					
Bakım ve tedavisini yaptığınız hastanın, teşhisi konulan hastalığı, test sonuçları ve merak ettiğiniz benzer bilgilere ne ölçüde ulaşabiliyorsunuz?	31.11	12.82	30.76	41.93	28.37	37.77	74.35	50.00	58.06	54.61	31.11	12.82	19.24	0	17.02

Tartışma

Hemşirelerin insan sağlığına profesyonel boyutta hizmet etmesini sağlamak için eğitim-öğretim kalitesini arttırmak gerekmektedir. Hemşirelik uygulamaları hemşirelik mesleği için olmazsa olmaz becerileri geliştirir ve öğrencilerin mesleği öğrenmeleri için uygun bir ortam oluşturur (10). Hemşirelik eğitiminin 1. sınıftan itibaren Hastane uygulaması ağırlıklı devam ettiği düşünüldüğünde uygulama esnasında karşılaşılan sorunların tespit edilmesi, bu sorunlara öğrenci taraflı bakılmasının ve gerekli çözüm önerilerinin getirilmesinin eğitim-öğretim kalitesini artırma yönündeki girişimlere fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında değerlendirilen 141 öğrencinin % 59.57'si mesleğin çalışma şartlarının zorluğundan tedirgin olduklarını belirtmiştir. Hastane uygulamalarında keyifle ve huzurla çalıştığını ifade edenlerin oranı 1. sınıftan itibaren düşmüş ve bu oran 4. sınıfta en alt seviyeyi (6.45%) bulmuştur. Hastanenin fiziki yetersizlikleriyle ilgili sorunların başında daimi ve düzenli bir sorun odasının bulunmaması gelmektedir. Hastanedeki malzemelerden (eldiven, maske, antibakteriyel jel vb.) kolaylıkla yararlanamadığını belirten öğrenci oranı % 48.94'dür. Hastanedeki malzemelerden yeterince yararlanamayan öğrenci bir uygulamayı kendini vererek yapamamakta ve servis hemşireleri ile ikili sorunlar yaşamaktadır.

Öğrenciler aldığı tüm derslerle ilgili uygulamaya çıkamadıklarını ifade etmiştir. Bu durum il merkezinde ruh ve sinir hastalıkları hastanesi ile kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesinin bulunmaması ile ilgilidir. Öğrencilerin % 41,14'ü uygulama alanlarında hocaların bakım ve tedaviler konusunda model olmadıklarını, % 40.43'ü uygulama performanslarının hocalar tarafından yeterince değerlendirilmediğini belirtmiştir. Hastanede öğrencilerin ve hocaların beraber toplantı, ders, vaka analizi vb. yapabileceği bir toplantı salonu-derslik olmamasının bu duruma neden olduğunu düşünmekteyiz.

Anket sonuçlarına göre öğrenci uygulama esnasında karşılaştığı hastalıklarla ilgili konuları ilk olarak Hemşirelere sormaktadır (60.28%). Merak ettiği konuları hocaya sorarım diyenlerin oranı % 6.66 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin % 39.71'i korkusuz, stressiz, rahat ve kendinizi vererek bir uygulamayı en iyi yalnız yaptıklarını, % 34.75'i bakım ve tedavilerde ortaya çıkan eksiklik, aksaklık, yanlış tedavi ve bakım gibi durumlarda suçlandığını ifade etmiştir. Bu sonuç Bayar K. ve arkadaşlarının klinik uygulama

öncesi öğrencilerin kaygı düzeylerinin yüksek olduğu sonucuyla paralellik göstermektedir (11).

Burdur Devlet Hastanesinde çalışan 71 hemşireye, aynı hastanede bulunan öğrenci hemşirelerin klinik uygulamalarına ve öğretim elemanlarıyla işbirliği yapmalarına bakış açılarını değerlendirmek için yapılan bir çalışmada hemşireler Burdur Devlet Hastanesini öğrenci uygulamaları için fiziki yapı, hasta kapasitesi ve vaka çeşitliliği yönünden kısmen uygun ve orta düzeyde uygun olarak görmüşlerdir. Yapmış olduğumuz çalışmada benzer sorunlar öğrencilere uygulanmış fakat elde edilen sonuçlar Bitlis Devlet Hastanesinin öğrencilere fiziki yapı ve vaka çeşitliliği yönünden yetersiz olduğunu göstermektedir (6).

Burdur Devlet Hastanesinde çalışan hemşireler öğrenci hemşirelerle beraber uygulama yaparken öğrencilerin hata yapmasından endişe duyduklarını (69 %) ifade etmişlerdir. Yapmış olduğumuz çalışma ile aynı endişeyi öğrencilerin taşıdığını tespit ettik (8).

Ondokuzmayıs Üniversitesi Samsun Sağlık Yüksekokulu'nda hemşirelik öğrencilerinin meslek derslerinin teorik ve uygulamasında en fazla yaşadıkları sorunların belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılan çalışmada teorik derslerin bir ay gibi bir süreye sıkıştırılıyor olması, meslek derslerinin haftada 3 gün arka arkaya olması, uygulama alanında kendilerini yabancı hissetme, öğretim elemanlarının bakım planı ile ilgili beklentilerini uygulama öncesi anlatmamaları, uygulama notlarının öğrencinin ara sınav notuna göre verildiği şeklinde sorunlar tespit edilmiş ve öğrencilerin öğretim elemanı ile hasta başında vizit yapmak istedikleri saptanmıştır. Benzer bulgular yaptığımız çalışmada da tespit edilmiştir (2).

Hemşirelikte en etkin klinik öğretim stratejisi olan hastane uygulamalarında öğrencilerin yaşamış olduğu sorunlar yetersiz bir eğitim almalarına neden olmakta bunun sonucu olarak meslekte kötü bir icraat karşımıza çıkmaktadır. Yüksekokul olarak tespit ettiğimiz sorunlarla ilgili iyileştirme-giderme çalışmaları hocalarımız tarafından tüm boyutlarıyla yapılmaktadır.

Sonuç olarak; Bitlis Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerin uygulama alanında; fiziki yetersizlik, vaka çeşitliliğinin azlığı, tüm uygulamalı derslerle ilgili klinik imkânı bulamama, servis hemşireleri ile olan iletişim eksikliği, öğretim elemanlarından yeterince yararlanamama ve onların model olmadıkları eksikliklerden dolayı hastane uygulamalarını isteyerek katılmadıkları tespit edilmiştir.

Kaynaklar

1. Özaydın Z. Start of Nursing in Turkey and Samples from its Development in the Last Thirty Years. Türkiye Klinikleri J Med Ethics-Law-Hist 2002; 10(4):258-62.
2. Kumcağız H, Koyuncu S, Aydın G, Yılmaz A, Uzun A, Güneştaş İ. 2005. Samsun Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Kurumsal ve Uygulamalı Eğitimde Yaşadıkları Sorunların Belirlenmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Dergisi, 22(2): 71-77.
3. Mete S, Uysal N. 2009. Hemşirelik mesleksel beceri eğitiminde bir model uygulaması. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 2(3): 115-123.

4. Tosun N, Oflaz F, Akyüz A, Kaya T, Yava A, Yıldız D, Akbayrak N. 2008. Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencilerinin intörn eğitim programından beklentileri ile program sonunda kazanım ve önerilerinin değerlendirilmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 50: 164-171.
5. Sharif F, Masoumi S. A qualitative study of nursing student experiences of clinical practice. *BMC Nursing* 2005; 4: 6.
6. Konak ŞD, Dericioğulları A, Kılınç G. 2008. Burdur Devlet Hastanesi'nde çalışan hemşirelerin, öğrenci hemşirelerinin klinik uygulamalarına ve öğretim elemanlarıyla işbirliği yapmaya ilişkin görüşleri. *S.D.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 15(1): 1-5.
7. Ünsar S, Erol Ö, Turan N. 2006. Meslek Esasları dersi alan hemşirelik ve ebelik 1. sınıf öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Hemşirelik Forumu Dergisi*, Mayıs-Haziran/ Temmuz-Ağustos: 94-99.
8. Bayık, A. 1991. Ülkemizde Hemşirelik Eğitiminin Gelişimi ve Öğretime İlişkin Sorunlar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7(3): 29-40.
9. Worrall K. Orientation to student placements: needs and benefits. *Paediatric Nursing* 2007; 19(1): 31-33.
10. Carlson S, Kotze WJ, van Rooyen D. A self-management model towards professional maturity for the practice of nursing. *Curationis* 2005; 28(5): 44-52.
11. Bayar K, Çadır G, Bayar B. 2009. Hemşirelik Öğrencilerinin Klinik Uygulamaya Yönelik Düşünce ve Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi. *TAF Prev Med Bull*, 8(1): 37-42.